

EVIDENȚIEREA UNOR ELEMENTE DE NOUȚATE
DIN NOUL COD CIVIL ROMÂN ÎN MATERIA
CONTRACTELOR I A SUCCESIUNILOR

HIGHLIGHTING CERTAIN ELEMENTS OF NOVELTY IN
THE ROMANIAN NEW CIVIL CODE IN THE FIELD OF
SUCCESSION AND CONTRACTS

MIRELA CARMEN DOBRIL ¹

Rezumat: În cadrul acestui articol se urm rește evidențierea unor modific ri din materia contractelor i din materia succesiunilor din Noul Cod civil român, în vigoare din anul 2011. Sunt punctate pe scurt aspectele de noutate, pentru a avea o viziune de ansamblu asupra modific rilor intervenite i pentru a permite realizarea unor corelații între Noul Cod civil român² i Codul civil anterior.

Cuvinte-cheie: Noul Cod civil român, Legea nr. 287/2009, modific ri, contracte, succesiuni, mo tenire, liberalit ți

Abstract: This article aims to highlight some amendments in the matter of contracts and succession within the new Romanian Civil Code (Law no. 287/2009), which came into force in 2011. The novelty aspects are briefly presented in order to display an overview on the emerged amendments and to enable correlations between the New Romanian Civil Code and the Previous Civil Code.

Keywords: New Romanian Civil Code, Law no. 287/2015, elements of novelty, changes, contracts, succession, inheritance, liberalities.

1. Noul Cod Civil. Modific ri în materia contractelor

Noul Cod civil (N.C.Civ.) define te contractul ca fiind acordul de voin dintre dou sau mai multe persoane cu inten ia de a constitui,

¹ Asistent univ.dr., Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Ia i, email: mirela.dobri la@uaic.ro.

² Legea nr. 287/2009, publicat în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009, republicat în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, în baza art. 218 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr 287/2009 (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011), cu modific ri i complet ri ulterioare;

modifica, transmite sau stinge un raport juridic (art. 1166). Noul Cod Civil reglementează în mod unitar materia contractelor, renunțând la dispoziții diferite pentru contractele civile și cele comerciale. În cazul contractelor nereglementate prin lege (nenumite) se aplică prevederile generale în materia contractului, iar dacă acestea nu sunt îndeplinite, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult (art. 1168)³.

Ca noutate este expres prevăzută obligația părților de a acționa cu bună credință atât la negocierea și încheierea contractului, cât și pe tot timpul executării sale (art. 1170). Obligația de a acționa cu bună credință este reluată în art. 1183, fiind considerat contrar exigențelor buneii credințe conduita părții care inițiază sau continuă negocierile fără intenția de a încheia

³ Pentru evidențierea unor elemente de noutate din Noul Cod civil român în materia contractelor au fost avute în vedere următoarele materiale bibliografice, iar pentru detalii și dezvoltări facem trimitere la: Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, Ediția 2 revizuită, 2014 (partea specifică contractelor); G. Boroș, *Instituții de drept succesoral în reglementarea Noului Cod civil*, Editura Hamangiu, 2012; OL. Puie, *Contracte civile*, Editura Universul Juridic, București, 2014; R. Dincă, *Contracte civile speciale în Noul Cod civil*, Editura Universul Juridic, București, 2013; L. Stănculescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Editura a II-a, Editura Hamangiu, București, 2014; *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, Colectiv de autori, Editura Hamangiu, București, 2012; Florin Moșiu, *Contractele speciale în noul Cod civil*, Editura a V-a, Editura Universul Juridic, București, 2014; A.G. Atanasiu, A.P. Dimitriu, A.F. Dobrescu et al., *Noul Cod civil: note, corelații, explicații*, Editura C.H. Beck, București, 2011 (partea specifică contractelor); Uniunea Notarilor Publici din România, *Codul civil al României. Îndrumar notarial*, Editura Monitorul Oficial, București, 2011; D. Florescu, *Contractele civile*, Editura Universul Juridic, București, 2014; Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, *Conferința Noul Cod civil: material realizat în cadrul Proiectului româno-elveian "Asistență pentru consolidarea capacității instituționale în domeniul formării judecătorilor și procurorilor pentru aplicarea noilor coduri"*, Editura Patru Ace, București, 2015; A.G. Nicolae, M. Uliescu, *Instituții de drept civil în Noul Cod civil. Manual pentru uzul formatorilor SNG*, București, 2010 (Proiect finanțat de Uniunea Europeană, FT 2007/19343.07.01.02.14); Ministerul Justiției, Amendamente propuse la Proiectul de Cod civil, decembrie 2008, <http://www.just.ro/Sections/Comunicate/Comunicatedecembrie2008/5decembrie2/tabid/957/Default.aspx>; F. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Editura Universul Juridic, București, 2001; D. Chiric, *Tratat de drept civil. Contracte speciale. Volumul I. Vânzarea și schimbul*, Editura C.H. Beck, București, 2008; I. Dogaru, V. Stănescu, M.M. Soraș, *Bazele dreptului civil. Volumul IV. Contracte speciale*, Editura CH Beck, București, 2009; C. Macovei, *Contracte civile*, Editura Hamangiu, București, 2006; S. Crăciunaru, L. Stănculescu, V. Nemeș, *Contracte civile și comerciale* (cu modificările aduse de Codul civil 2009), Editura Hamangiu, București, 2008.

contractual, iar partea care inițiază, continuă sau rupe negocierile contrar bunei credințe răspunde pentru prejudiciul cauzat celeilalte părți. Ca noutate, se prevede obligația părților de a presta, în negocierile precontractuale, confidențialitatea, indiferent dacă se încheie sau nu contractul (art. 1184).

Cu privire la forma contractului (art. 1245 N.C.CIV.), se prevede: contractele care se încheie prin mijloace electronice sunt supuse condițiilor de formă prevăzute de legea specială. Interpretarea contractului se face după regulile cunoscute, cu menționarea faptului că un contract neclar va fi interpretat în favoarea celui care se obligă (art. 1269 alin. 1) și cu menținerea condițiilor stipulate înscrise în contractele de adeziune se interpretează împotriva celui care le-a propus (art. 1269 alin. 2). Spre deosebire de C. civ. anterior, Noul Cod Civil conține dispoziții cu privire la ipoteza în care, din cauza schimbării împrejurărilor, după încheierea contractului, executarea obligațiilor devine, pentru una dintre părți, excesiv de oneroasă (teoria imprevizunii, art. 1271): dacă executarea obligațiilor unei părți a devenit excesiv de oneroasă, instanța judecătorească poate dispune fie adaptarea contractului pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile decurgând din schimbarea împrejurărilor, fie încetarea contractului în condiții pe care le stabilește.

Noul Cod Civil reglementează în Titlul IX atât contractele reglementate și în Codul civil anterior, în cazul căror au fost operate modificări precum și contracte reglementate cu titlu de noutate în Noul Cod Civil (contractul de furnizare, contractul de report, contractual de transport, contractul de agenție, cel de intermediere, contractul de cont curent, de asigurare, de rent viager, de întreținere, jocul și pariul etc.). Ca modificare, contractul de donație într-un alt capitol distinct din materialul liberalităților.

La *contractul de vânzare* (art. 1650-1762) nu au fost aduse schimbări fundamentale, dar trebuie menționat faptul că nu mai este interzis vânzarea între soți (deși conform art. 1033 Noul Cod Civil este lovit de nulitate orice simulatie în care donația reprezintă contractul secret în scopul de a eluda revocabilitatea donațiilor între soți), este reglementată vânzarea după mostră sau model, (cu strămutarea proprietății are loc la data predării bunului), se prestează reglementarea privind vânzarea pe încercate și vânzarea pe gustate (art. 1681-1682). Se prevede aplicarea regulilor de la contractul de vânzare pentru obligațiile înstrăinării în cazul altor contracte care au ca efect transmiterea unui drept (art. 1651), se reglementează detaliat vânzarea bunului viitor (art. 1658), se reglementează pactul de opțiune privind

contractul de vânzare (1658), se introduce obligația vânzătorului de a transmite proprietatea (art. 1672 și urm.), precum și garanția pentru buna funcționare (art. 1716 și urm.), este reglementat distinct vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății (art. 1755 și urm.) și vânzarea cu opțiune de rscump rare (art. 1758 și urm.)

De la nivel de principiu *nemo plus iuris ad alium tranfere potest quam ipse habet*, iar vânzătorul trebuie să fie proprietarul lucrului vândut, Noul Cod Civil consideră valabil contractul de vânzare având ca obiect bunul altuia (art. 1683), prevăzând că, dacă vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate către cumpărător, acesta din urmă poate cere rezoluțiunea contractului, restituirea prețului și, dacă este cazul, daune-interese.

Ca noutate, Noul Cod Civil reglementează în mod amplu dreptul de preempțiune (art. 1730-1740), atât cel legal cât și cel convențional, cu reguli aplicabile pentru concursul de preempțiuni și consacră faptul că prin exercitarea preempțiunii, contractul de vânzare se consideră încheiat între preempțiunii vânzător în condițiile cuprinse în contractul încheiat cu terțul, iar acest din urmă contract se desființează retroactiv. Se consacră dreptul de preempțiune la vânzarea de terenuri forestiere, având ca beneficiar pe coproprietari sau (art. 1746). Vânzarea unei moșteniri se poate face, sub sancțiunea nulității absolute, doar în formă autentică (art. 1747 alin. 2).

În cazul *contractului de schimb* (art. 1763-1765) se aplică regulile privind contractul de vânzare. În lipsă de stipulație contrară, cheltuielile pentru încheierea contractului vor fi suportate în mod egal de părți.

Contractul de locațiune este definit ca fiind contractul prin care o parte (locator) se obligă să asigure celeilalte părți (locatar) folosința unui bun pentru o anumită perioadă, în schimbul unui preț numit chirie (art. 1777) și se prezintă sub forma contractului de *închiriere* (bunuri imobile sau bunuri mobile, art. 1824 și urm.) sau sub forma *arendării* (bunuri agricole, art. 1836 și urm.). Noul Cod Civil stabilește durata maximă a locațiunii, anume 30 de ani (art. 1783), precum și durata în cazul locațiilor încheiate pe durată nedeterminată (art. 1785) precum și faptul că locațiunile încheiate de persoanele care, potrivit legii, nu pot face decât acte de administrare nu vor depăși 5 ani; chiria poate consta nu numai într-o sumă de bani, ci și în orice alte bunuri ori prestații (art. 1780); se aplică incapacitățile de la contractul de vânzare (art. 1784); locatorul răspunde atât pentru vicii ascunse cât și pentru vicii aparente reclamante în anumite condiții (art. 1790); se introduce

garanția pentru lipsa calităților convenite (art. 1792); durata lipsei de folosință în cazul reparațiilor urgente se reduce de la 40 de zile la 10 zile (art. 1803); se schimbă interpretarea în cazul sublocățiunii și cesiunii de locațiune (art. 1805 și urm.); locatorul are acțiune directă împotriva sublocatarului în caz de neplată a chiriei.

Noul Cod Civil introduce dreptul de preferință al chiriaului la închiriere (art. 1828), cu condiția să nu fi executat obligațiile. Dacă prin lege nu se prevede altfel, evacuarea chiriaului din locuință nu se poate face decât în baza unei hotărâri judecătorești (art. 1831).

Sub sancțiunea nulității absolute, *contractul de arendare* se încheie în formă scrisă și se înregistrează într-un registru special, la secretarul consiliului local (art. 1838). Arendașul este obligat să asigure bunurile agricole pentru riscul pierderii recoltei ori al pieririi animalelor din cauza unor calamități naturale (art. 1839), fără a fi introdusă sancțiunea în caz de neexecutare. Arendașul poate să schimbe categoria de folosință a terenului arendat numai cu acordul scris, dat în prealabil, de către proprietar și cu respectarea dispozițiilor de drept funciar corespunzătoare (art. 1839). Se prevede dreptul de preempțiune al arendașului cu privire la bunurile agricole arendate (art. 1849).

La contractul de antrepriză, prețul (art. 1851 alin.1) poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestații, se face în mod expres delimitarea față de contractul este de vânzare (art. 1855), după cum executarea constituie sau nu scopul principal al contractului, avându-se în vedere și valoarea bunurilor; se prevede că beneficiarul are dreptul ca, pe propria sa cheltuială, să controleze lucrarea pe parcursul executării ei, fără a-l stânjeni în mod nejustificat pe antreprenor (art. 1861); pentru garantarea prețului datorat, antreprenorul beneficiază de o ipotecă legală asupra lucrării (art. 1869), sunt reglementate în mod separat (art. 1874-1880) raporturile ce se nasc din contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții (care necesită obținerea autorizației de construire).

În cazul *contractului de mandat*, în lipsa de stipulație contrară, durata contractului de mandat este de 3 ani (art. 2015); se prevede răspunderea solidară a mandatarilor dacă s-au obligat să lucreze împreună (art. 2022); se introduce publicitatea revocării procurii autentice notariale (art. 2033). Sunt prevăzute două varietăți ale mandatului: contractul de comision și contractul de consignație.

La *contractul de depozit*, dac nu s-a convenit altfel, depozitarul r spunde numai în cazul în care nu a depus diligen a dovedit pentru p strarea propriilor bunuri (art. 2107); ca variet i ale contractului, Noul Cod Civil reglementeaz depozitul necesar (art. 2124-2126) i depozitul hotelier; Noul Cod Civil reglementeaz sechestrul conven ional (art. 2138 i urm.).

În cazul contractului de împrumut (art. 2144-2170), se recunoa te promisiunea de împrumut (art. 2145). La contractul de *împrumutul de folosin ă*, se prevede expres obliga ăia comodatarului de a suporta cheltuielile cu bunul împrumutat (art. 2151), r spunderea comodantului pentru vicii ascunse (art. 2152). Contractul de comodat i împrumutul de consuma ăie încheiate în form autentic sau înscris sub semn tur privat cu dat cert constituie titlu executoriu (art. 2157, 2165).

Se prezum c *împrumutul de consuma ie* este cu titlu gratuit iar dac are ca obiect sume de bani se prezum caracterul oneros (art. 2159); termenul de restituire se presupunea fi stipulat în favoarea ambelor p r i, iar dac împrumutul este gratuit, numai în favoarea împrumutatului (art. 2161); termenul de restituire poate fi stabilit de instan (art. 2162); dispozi iile referitoare la împrumutul cu dobând se aplic , în mod corespunz tor în toate cazurile în care, în temeiul unui contract se na te i o obliga ie de plat , cu termen, a unei sume de bani sau a altor bunuri de gen (art. 2167). Plata anticipat a dobânzii nu se poate efectua decât pe cel mult 6 luni.

Reglementarea din noul Cod civil a *contractului de asigurare* este preluat din Legea nr.136/1995. Poli a de asigurare poate fi, dup caz, nominativ , la ordin sau la purt tor. Persoana care contracteaz asigurarea este obligat s r spund în scris la întreb rile formulate de asigurator, precum i s declare, la data încheierii contractului, orice informa ii esen iale pentru evaluarea riscului (art. 2203). Contractul de asigurare este nul în caz de declara ie inexact sau reticen cu rea-credin privind riscul (art. 2204). Noul Cod Civil reglementeaz distinct asigurarea de bunuri, asigurile de credite i garan ii i asigurile de pierderi financiare, asigurarea de r spundere civil , asigurarea de persoane, precum i coasigurarea, reasigurarea i retrocesiunea (art. 2214-2241).

La *contractul de rent viager*, ratele de rent se pl tesc trimestrial în avans i se indexeaz , în lips de stipula ăie contrar ; se introduce garan ăia legal pentru obliga ăia de plat a rentei.

Ca noutate, *contractul de între inere* este reglementat expres în Noul Cod Civil (art. 2254 i urm.) dar se aplic i unele reguli de la contractul de

renta viager , poate fi încheiat atât pe durata vieții unei persoane cât și pe durată determinată ; se încheie în formă autentică , sub sancțiunea nulității absolute; se introduce un caz special de revocare (art. 2260). În cazul în care prin contract nu s-a prevăzut durata între înierii ori s-a prevăzut numai caracterul viager al acesteia, între înierii se datorează pentru toată durata vieții creditorului între înierii. Dacă prestarea sau primirea în natură a între înierii nu mai poate continua din motive obiective sau dacă debitorul între înierii decedează și nu intervine o în alegere între părți, instanța judecătorească poate să înlocuiască , la cererea oricăreia dintre părți, fie și numai temporar, între înierii în natură cu o sumă de bani corespunzătoare. În toate cazurile în care între înierii a fost înlocuită cu o rentă , devin aplicabile dispozițiile legale privind contractul de rentă viager (art. 2261-2262).

2. Noul cod civil. Moștenirea și liberalitățile

Noul Cod civil reglementează moștenirea și liberalitățile⁴ în Cartea a IV-a (art. 953-1063), cu titlu de noutate fiind introdus aici și contractul de donație (în loc de a fi introdus în Cartea a V-a, în titlul referitor la contracte).

⁴ Pentru evidențierea unor elemente de noutate din Noul Cod civil român în materia moștenirii și a liberalităților au fost avute în vedere următoarele materiale bibliografice, iar pentru detalii și dezvoltări facem trimitere la: M. D. Bob, *Probleme de moșteniri în vechiul și în noul Cod civil*, Editura Universul Juridic, București, 2012; D. Chiric , *Tratat de drept civil. Succesiunile și liberalitățile*, Editura CH Beck, București, 2014; F. Deak, R. Popescu, *Tratat de drept civil succesoral*, Editura Universul Juridic, București, 2013, Ediția a III-a; L. Stănculescu, *Curs de drept civil. Succesiuni*, Editura Hamangiu, București, 2012; C. Macovei, *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, Colectiv de autori, Editura Hamangiu, București, 2012; A.G. Nicolae, M. Uliescu, *Instituții de drept civil în Noul Cod civil. Manual pentru uzul formatorilor SNG*, București, 2010 (Proiect finanțat de Uniunea Europeană , FT 2007/19343.07.01.02.14); M.C. Dobril , Cartea a IV-a: *Despre moștenire și liberalități*, în Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, Ediția 2 revizuită , 2014; I. Popa, *Drept civil. Moșteniri și liberalități*, Editura Universul Juridic, București, 2013; I. Genoiu, *Dreptul la moștenire în Codul civil. Ediția 2*, Editura C.H. Beck, București, 2013; A. Bacaci, Gh. Comăniș, *Drept civil Succesiunile*, Editura Universul Juridic, București, 2013; Gabriela C. Frențiu, *Comentariile Codului civil - Liberalitățile. Testamentul. Rezerva succesorală Reducțiunea liberalităților excesive*, Editura Hamangiu, București, 2013; D. Florescu, *Dreptul succesoral în noul Cod civil. Ediția a IV-a*, Universul Juridic, București, 2013; A.N. Cheorghie, *Manual de drept succesoral*, Editura Hamangiu, București, 2013; Ministerul Justiției, Amendamente propuse la Proiectul de Cod civil, decembrie 2008, <http://www.just.ro/Sections/Comunicate/Comunicatedecembrie2008/5decembrie2/tabid/957/Default.aspx>; F. Deak, *Tratat de drept civil succesoral*, Editura Universul Juridic, București,

Ca noutate, mo tenirea este definit ca fiind transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate c tre una sau mai multe persoane în fiin (art. 953 N.C.civ.). Locul deschiderii mo tenirii este ultimul domiciliu al defunctului sau daca ultimul domiciliu al defunctului nu este cunoscut sau nu se afl pe teritoriul României, mo tenirea se deschide la locul din ar aflat în circumscrip ia notarului public cel dintâi sesizat, dac exist cel pu in un bun imobil al celui care las mo tenirea (prima ipoteza), iar în lips cel puțin un bun mobil (a doua ipotez), iar dac nu exist bunuri în România, locul din ar aflat în circumscrip ia notarului public cel dintâi sesizat (art. 954). Dovada ultimului domiciliu al defunctului se poate face cu certificatul de deces sau, dup caz, cu hot rârea judec toreasca declarativ de moarte, r mas definitiv .

Mo tenirea legal este regula, iar cea testamentar reprezint excep ia (art. 955). Se menține interdicția pactelor asupra unei mo teniri nedeschise (art. 956). În cazul mo tenirii legale, se p streaz împ r irea rudelor în patru clase de mo tenitori, se prevede expres posibilitatea venirii la mo tenere a dou clase de mo tenitori în concurs (art. 964).

Noul Cod Civil modific instituția nedemnit ții succesoriale (art. 958 i urm.) deoarece aceasta produce efecte atât pentru mo tenirea legal cât i pentru cea testamentar , se face distincție între nedemnitatea de drept i nedemnitatea judiciar , se prevede un termen de dec dere de un an, de la deschiderea mo tenirii, în care orice succesibil poate cere instan ei declararea nedemnit ii judiciare; se introduce posibilitatea înl tur rii efectelor nedemnit ii prin voin a expres a celui care las mo tenirea (art. 961).

S-a consacrat faptul c dac , în cazul mor ii mai multor persoane, nu se poate stabili c una a supravie uit alteia, acestea nu au capacitatea de a se mo teni una pe alta (situația comorienților și codecedaților). Ca noutate, în Noul Cod Civil poate fi reprezentat persoana lipsit de capacitatea de a mo teni, atât comorienții cât și codecedații, precum i nedemnul, chiar aflat în via la data deschiderii mo tenirii (art. 967). Ca noutate, este reglementat efectul particular al reprezent rii (art. 969).

2002; I. Dogaru, V. St nescu, M.M. Sorea , *Bazele dreptului civil. Volumul V. Succesiuni*, Editura CH Beck, Bucure ti, 2009; C. Macovei, *Mo tenirea legal* , Editura Universit ții Al. I. Cuza Ia i, 2006.

Noul Cod Civil nu mai include darurile de nunt în dreptul succesoral special al so ului supravie uitor.

Mo tenirile vacante revin comunei, ora ului sau municipiului în a c rui raz teritorial se aflau bunurile la data deschiderii succesiunii i într în domeniul lor privat (art. 1138) i se prevede expres data de la care într în st pânirea de fapt a mo tenirii (art. 1139); se introduce un termen de 1 an i 6 luni, plus un termen de 2 luni de la publicare pentru înf ți area succesibililor (art. 1137).

Testamentul este definit ca actul unilateral, personal i revocabil prin care testatorul dispune, întruna dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în via (art. 1034); se interzic în continuare testamentele conjunctive; testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic, fiind eliminat testamentul mistic sau secret. Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar public pentru a fi vizat spre neschimbare (art. 1042). În cazul testamentului autentic, notarul care autentific testamentul are obliga ia s îl înscrie, de îndat , în registrul na ional notarial inut în format electronic, potrivit legii, iar informa ii cu privire la existen a unui testament nu se pot da decât dup decesul testatorului (art. 1046). Testamentele privilegiate au în vedere situa iile speciale în care asemenea testeamente se întocmesc i au fost f cute modific ri corespunz toare (art. 1047); testamentul privilegiat devine caduc la 15 zile de la data când dispun torul ar fi putut s întocmeasc un testament ordinar. Se prevede testamentul sumelor i valorilor depozitate (art. 1049), pentru care se aplic dispozițiile prev zute de legi speciale referitoare la sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse la institu ii specializate.

Cu titlu de noutate, Noul Cod Civil face o mai pregnant distincție între revocarea testamentului i revocarea legatului, aceasta din urm putând fi, în plus, i judec toareasc . Revocarea expres a testamentului f cut prin act autentic, ca i retractarea unei dispozi ii revocatorii, s fie înscris , de îndat , de c tre notar, în registrul na ional notarial. Dispozi ia revocatorie poate fi retractat expres, prin act autentic ori prin testament; cu titlu de noutate, Noul Cod Civil reglementeaz efectele retract rii renunț rii, în sensul statu rii regulii reînvierii dispozițiilor testamentare revocate dar aplicarea acestei regulii poate fi înl turat prin voința testatorului (art. 1053).

Legatul titlu universal confer voca ie la o frac iune a mo tenirii; prin această frac iune se în elege: a) fie proprietatea unei cote-p r i din mo tenire; b) fie un dezmembr mânt al propriet ii asupra totalit ii sau a unei cote-

p r i din mo tenire; c) fie proprietatea sau un dezmembr mânt asupra totalit ii ori asupra unei cote-p r i din universalitatea bunurilor determinate dup natura sau provenien a lor.

Se prevede dobândirea de c tre legatari, indiferent de vocația lor, a fructelor bunurilor ce li se cuvin din succesiune de la data deschiderii succesiunii (art. 1058).

Cât prive te efectele legatelor, dac legatarul nu poate îndeplini sarcina care greveaz legatul s u, f r a dep i valoarea bunurilor primite, se va putea libera predând beneficiarului sarcinii bunurile sau valoarea lor (art. 1060).

Noul Cod Civil prevede solu ii pentru legatul are ca obiect bunul altuia (art. 1064); se consacr (art. 1067) un drept de preferin al creditorilor mo tenirii fa de legatari.

Legatele sunt supuse dispozi iilor legale privind revocarea voluntar a testamentului. Revocarea judec toareasc a legatului a fost p strat în Noul Cod Civil. (art. 1069) dac legatarul a atentat la via a testatorului, a unei persoane apropiate lui sau, tiind c al ii inten ioneaz s atenteze, nu l-a în tiin at sau dac legatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave fa de testator ori la adresa memoriei acestuia. Se p streaz cazurile de caducitate a legatului (art. 1071).

Dezmo tenirea este reglementat în mod expres (art. 1074).

Noul Cod Civil reglementeaz în general capacitatea de a dispune prin liberalit i, prin acte între vii sau pentru cauz de moarte (art. 987 i urm.). Incapacit ile speciale sunt sanc ionate cu nulitate relativ (art. 990) i sunt prev zute incapacit și speciale în materia legatelor (art. 991).

Sunt operate modific ri în cazul substitu iilor fideicomisare (art. 993 i urm.); sub denumirea de liberalit i reziduale, dispun torul poate s stipuleze ca substituitul s fie gratificat cu ceea ce r mâne, la data decesului instituitului, din dona iile sau legatele f cute în favoarea acestuia din urm (art. 1001); ca noutate se introduce posibilitatea revizuirii condi iilor i a sarcinilor (art. 1006); se consacr expres (art. 1010) posibilitatea confirm rii unei liberalit i.

Ca noutate, rezerva succesoral a fiec rui mo tenitor rezervatar este de jum tate din cota succesoral care, în absen a liberalit ilor sau dezmo tenirilor, i s-ar fi cuvenit ca mo tenitor legal (art. 1088). Este regle- mentat cotitatea disponibil special a so ului supravie uitor (art. 1090).

Reglementarea reducerii liberalităților excesive (art. 1091 și urm.) urmează reglementarea actuală; se prevede un termen de prescripție de trei ani pentru acțiunea în reducerea liberalităților excesive. Se prevede expres imputarea liberalităților (art. 1099).

Moștenitorul care, în temeiul legii ori al testamentului, cumulează mai multe vocații la moștenire are, pentru fiecare din ele, un drept de opțiune distinct (art. 1102, vocația multiplă la moștenire).

Termenul de opțiune succesorală de un an de la deschiderea moștenirii (art. 1103) face de termenul de 6 luni existent anterior; nu mai distinge între acceptarea pură și simplă și acceptarea sub beneficiu de inventar a succesiunii, prevăzând doar că moștenitorii legali și legatarii universali sau cu titlu universal răspund pentru datoriile și sarcinile moștenirii numai cu bunurile din patrimoniul succesoral, proporțional cu cota fiecăruia (art. 1114 alin.2). Este prevăzută posibilitatea acceptării succesiunii, de către creditorii succesibilului, pe cale obișnuită, dar numai în limita îndestulării creanțelor (art. 1107), precum și dreptul creditorilor de a cere instanței revocarea renunțării frauduloase, dar numai în ce îi privește și numai în trei luni de la data când au cunoscut renunțarea (art. 1122). Există două prezumții de renunțare la moștenire (art. 1112 și 1113).

Certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia (art. 1133).

Este reglementat regimul amintirilor de familie (art. 1141 și urm.).

Sunt moștenitori sezizabili descendenții, ascendenții privilegiați ai defunctului și soțul supraviețuitor (art. 1126).

Raportul donațiilor este păstrat de Noul Cod Civil (art. 1146-1154); raportul se face prin echivalent; donatarul nu poate fi obligat să facă raportul în natură (art. 1151).

Se menține reglementarea partajului de ascendent (art. 1160-1163). Noul Cod Civil prevede (art. 1162) că, dacă în partajul de ascendent nu au fost cuprinse toate bunurile moștenirii, bunurile necuprinse se vor împărți potrivit legii; dacă prin partajul de ascendent se încalcă rezerva succesorală a vreunui descendent ori a soțului supraviețuitor, sunt aplicabile prevederile referitoare la reducerea liberalităților excesive.

*Această lucrare a fost realizată în cadrul Proiectului „Personalul didactic din învățământ preuniversitar și universitar de stat - promotor al învățării pe tot parcursul vieții” POSDRU/174/1.3/S/149155 (membru în grupul țintă, învățământ universitar). S-a realizat activitatea specifică pentru dezvoltarea profesională desfășurată în perioada 01.03.2015 - 31.03.2015 pentru dezvoltarea pregătirii continue a personalului didactic, perioadă în care s-a realizat și activitate de documentare pentru realizarea articolului și finalizarea articolului, trimis apoi spre publicare.